

5.2 Wetgeving ten aanzien van seksueel geweld

Seksueel geweld kan verdeeld worden in seksueel geweld binnen en buiten het gezin. Binnen het gezin kan er sprake zijn van verkrachting binnen het huwelijk en incest.

De definitie van incest is de afgelopen jaren verruimd. Aanvankelijk werd onder incest bloedschande verstaan: seksueel contact met familieleden waar je niet mee mag trouwen. Vervolgens werd de definitie verruimd naar vertrouwensfiguren in de gezinsfeer: seksueel contact met plaatsvervangende ouders (pleeg-, stief- en adoptieouders), kinderen van plaatsvervangende ouders en vrienden van de ouders werd vanaf dat moment ook incest genoemd.

De wetgeving beperkt zich tot vormen van incest tussen ouders en kinderen. Incest van ouders met hun kinderen is strafbaar als de kinderen minderjarig zijn (tot 18 jaar). Dit is vastgelegd in artikel 249 van het Wetboek van Strafrecht. Daarboven is incest tussen ouders en kinderen slechts strafbaar indien sprake is van seksueel geweld.

Incestueuze contacten van anderen dan de (plaatsvervangende) ouders met minderjarige kinderen (bijv. tussen broers en zussen of met ooms, tantes of grootouders) zijn voor de wet gelijk aan andere seksuele contacten met kinderen en jongeren (artikel 244, 245 en 247; zie ook § 1.4 en §3.2.7). Dientengevolge zijn deze incestcontacten:

- strafbaar indien het slachtoffer jonger is dan zestien jaar;
- strafbaar als het seksueel geweld betreft.

Deze informatie is van belang omdat er een misverstand bestaat over het begrip plegers: ten onrechte wordt aangenomen dat bij incest vooral de (stief/pleeg/adoptie)vader degene is die misbruik pleegt. Uit onderzoek blijkt dat veel misbruik door (stief/pleeg)broers en anderen in de omgeving van de cliënt gepleegd wordt.

De verjaringstermijn bij aanranding bedraagt twaalf jaar, bij verkrachting vijftien jaar maar bij seksuele delicten met minderjarigen begint de telling van die verjaringstermijn bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd door het slachtoffer.

Seksueel geweld buiten het gezin is strafbaar gesteld in de volgende artikelen:

- artikel 242: verkrachting;
- artikel 243: seksueel geweld met bewustelozen of geestelijk gestoorden;
- artikel 246: aanranding;

BSL - ALG_BK_1KZM - 1883_9789031352395 236

236 Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening

- artikel 247: ontucht met een bewusteloze, geestelijk gestoorde of een kind;

- artikel 249: ontucht met misbruik van gezag.

Een paar begrippen verdienen toelichting. In de wetgeving worden verouderde begrippen gebruikt, die niet altijd corresponderen met de woorden die in de hulpverlening gangbaar zijn.

Verkrachting is het met dwang binnendringen van het lichaam. Deze penetratie kan vaginaal, oraal of anaal plaatsvinden.

Ontucht is een verouderd begrip voor seksuele contacten die verboden zijn.

Aanranding betreft het dwingen tot het plegen of dulden van seksuele handelingen, waarbij geen sprake is van penetratie.

In §1.4 is al beschreven dat alle seksuele contacten met kinderen tot zestien jaar strafbaar zijn. In §3.2.7 werd genuanceerd onder welke voorwaarden seksuele contacten van en met jongeren onder de zestien niet strafbaar zijn: gering leeftijdsverschil van een of twee jaar (bijv. vijftien en zeventien), affectieve relatie, vrijwillig (Ministerie van Justitie,

1999, 2000a, 2000b; Van Oosten & Hoëing, 2004).

Meisjesbesnijdenis (of vrouwenbesnijdenis) is een vorm van genitale verminking. Het betreft een oude traditie die ook nu nog in veel Afrikaanse en een paar Aziatische landen voorkomt. Meestal gebeurt het voórdat een meisje voor het eerst ongesteld wordt. Ouders denken dat een besneden meisje later meer kans heeft om met een goede man te trouwen. Ook denken veel ouders dat de islam meisjesbesnijdenis voorschrijft, maar in de Koran (het heilige boek van de islam) is hier niets over te vinden.

De uitwendige geslachtsorganen worden verminkt of verwijderd. Er bestaan verschillende vormen van meisjesbesnijdenis. Soms wordt er een prikje of sneetje in het kleine gevoelige bobbeltje vlakbij de vaginaopening (de clitoris) gemaakt (deze minst agressieve vorm van besnijdenis komt weinig voor). Soms worden ook de clitoris en de binnenste en buitenste schaamlippen weggehaald en worden de buitenste schaamlippen aan elkaar gehecht.

De besnijdenis veroorzaakt veel pijn, gaat gepaard met veel bloedverlies en er treden infecties op. In sommige gevallen overlijdt het meisje zelfs.

Veel besneden meisjes en vrouwen hebben klachten, zoals pijn bij het plassen, problemen bij de bevalling, onvruchtbaarheid en somber-

BSL - ALG_BK_1KZM - 1883_9789031352395 237
5 Seksueel misbruik 237

heid. Het besnijden van meisjes is erg slecht voor de gezondheid (Rutgers Nisso Groep, 2008).

Alle vormen van vrouwenbesnijdenis zijn in Nederland verboden en strafbaar. Het valt in de Nederlandse wetgeving onder opzettelijke mishandelingdelicten of het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Het wordt bestraft met vier jaar gevangenisstraf en die straf is hoger als de ouders van het meisje zelf het misdrijf hebben gepleegd of er opdracht voor hebben gegeven. Ook een arts die meewerkt kan worden berecht. Het is in de Nederlandse wet ook strafbaar gesteld om een meisje (uit Nederland) te laten besnijden in een land waar dit niet strafbaar is (Pharos, 2008). Er zijn geen accurate gegevens voorhanden maar op verzoek van het ministerie van VWS heeft Pharos (een organisatie die zich in nauwe samenwerking met Afrikaanse groepen bezighoudt met het bestrijden van vrouwenbesnijdenis) onderzoek gedaan naar meisjesbesnijdenis. Daaruit kwam toen naar schatting 50 per jaar, waaronder in prive ´klinieken (Pharos, 2005).

Jongens worden vooral om medische/hygieënische en culturele/religieuze redenen besneden. De ingreep is voor jongens over het algemeen veel minder belastend voor de gezondheid dan een besnijdenis voor meisjes. Er zijn steeds meer mensen tegen het besnijden van jongens (Rutgers Nisso Groep, 2008). Jongens- of mannenbesnijdenis wordt echter door de meeste Nederlanders niet als mishandeling gezien en de wetgever heeft het niet strafbaar gesteld.